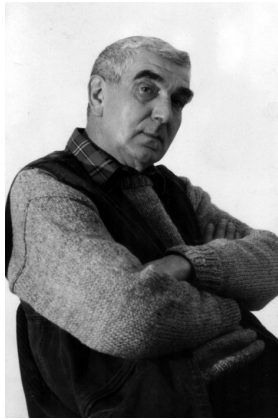

Радослав Златан Дорић

ПОЗОРИШТЕ
ДОЛАЗИ

лирска комедија

Београд – Бачко Градиште
2008–2009.

Рођен у Бачком Градишту 29. 2. 1940, урмо 3. 05. 2010. у Београду.

Гимназију завршио у Бечеју, Војводина. Позоришну академију, одсек режије, у класи професора др Хуга Клајна, завршио 1964. године у Београду.

Од тада ради као редитељ, широм некадашње Југославије у многим позориштима, где је поставио велики број представа.

У сталном радном односу био је у Народном позоришту – Ниш, Народном позоришту – Мостар, Камерном театару 55 – Сарајево, Позоришту на Теразијама – Београд, РТС – Нови Сад, Народном позоришту – Београд.

Радни век завршио као професор глуме и оперског студија на Факултету музичких уметности у Београду.

Писањем драма бави се од када и режијом.

Добитник је четири награде “Бранислав Нушић” на анонимним конкурсима Удружења драмских писаца: *Кад би Сомбор био Холивуд*, *Неки Сјерија ишије Родољубице*, *Горко љубовање у нишија*, *Јелена Анжујска*.

Добитник је и две награде за комедију у Јагодини: *Ђе год сам био – свуд сам љоѓинуо*, *Нови живоић ѓосјодина Молијера*.

Има такође и већи број награда за режију.

Радослав Златан ДОРИЋ

ПОЗОРИШТЕ ДОЛАЗИ

лирска комедија

Читава се комедија догађа у лепој, питомој и богатој
Вароши, у Банату.

Којој Вароши?

Није важно.

И тако је цела прича измишљена.

Истина, она се ту и тамо ослања на неку легенду, али тек
толико да нам помогне да се препознамо.

Сва лица у комаду су, наравно, такође измишљена.

Осим два главна:

Варош

и

Позориште.

Комад пишем као похвалу у њихову славу.

Искрено, без жеље да се било коме подсмехнем.

Назвао сам га лирском комедијом и волео бих да у њему
има више лирског, поетичког осећања стварности, него ко-
медије.

Можда зато што ово пишем у време које није погодно за
комедију.

А можда и нисам умео другачије.

Аутор

СЦЕНА

Читава позорница окружена је риквандом, који је, мање –
више сталан у свим сценама.

То је фотомонтажа, не реалистична, мотива старих војво-
ђанских вароши са средине деветнаестог века.

Куће, улице, цркве... дрвореди...

Све је то композиција; волео бих да то подсећа на Шагалове слике... Шашаво, надреално, фантастично – никако реалистично.

Минимум реквизите – од сцене до сцене, само оно што је најнеопходније.

Фијакер.

Клавир.

КОСТИМ

Костим је грађански, средина деветнаестог века.

Отмено, богато, укусно.

Ни трага од примеса сељачког костима.

По отмености, кроју и свему осталом, издвајају се Немања и његова изабраница; то је очито дошло из неког света који не припада овој Вароши.

МУЗИКА

Музика је, углавном тамбурашка, осим у шестој и седмој слици, где ће се, уз тамбураше, појавити и клавир.

Никако не бих желео да то буду само цитати познатих песама, *најројтив!*

Желео бих да већина песама, нарочито оне које одвајају сцену од сцене, буду нове, оригиналне композиције.

Речи песама ће се, у сарадњи са композитором, мењати.

У овој верзији текста, уносим их само као информацију о томе које ће бити теме, о чему ће се певати.

А ни то не треба подвести под шаблон; негде се песме могу потпуно избацити и оставити само инструментална музика.

О томе ће одлучити композитор и редитељ.

ЛИЦА

ЖИВА ТОРАЧКИ, звани Баба Курцан,
најбогатији човек у Вароши

Г-ЂА ДАНКА, његова жена

НЕМАЊА, њихов лепа и паметна син

ЗЛАТОЈЕ ЂОРЂЕВИЋ, звани Геџа Пабирак, њихов кум

ЈОЗЕФ, Бабин “посилни”, његов верни пратилац

ГРАДОНАЧЕЛНИК ВАРОШИ

Г-ДИН ПРОТА КОЛАРОВ, варошки парох

Г-ДИН ИСИДОР, главни варошки доктор

ЈАНОШ БАЛАША, полицајац и управник затвора

Г-ЂА РАХЕЛА, власница варошких куплераја

I ДЕВОЈКА

II ДЕВОЈКА

III ДЕВОЈКА

I МОМАК

II МОМАК

III МОМАК

I СТАРИЈА ГОСПОЂА

II СТАРИЈА ГОСПОЂА

III СТАРИЈА ГОСПОЂА

ГОСПОДИН МИКИС, Грк, трговац музичким инструментима

ЈОАКИМ ВУЈИЋ, отац позоришта српског

ГАБРИЈЕЛА, ОПЕРЕТСКА ПЕВАЧИЦА

НЕВЕСТА И ЉУБАВ НЕМАЊИНА

УЧИТЕЉ МУЗИКЕ – ТАМБУРАШИ – ДЕВОЈКЕ –
МЛАДИЋИ – ГРАЂАНИ – ЦЕЛА ВАРОШ

Кад се завеса дигне, на сцени заћичемо тамбураше, који певају уводну песму.

У нашој малој, лепој Вароши
Не догађа се скоро ништа
И то нам свима прија
Са нашег становишта

Шта има код вас ново
Ако нас неко узгред запита
Ми му кажемо само ово:
Хвала милосном Богу – не догађа се ништа

Мирна Варош, Варош лепа
Ни ветрића ни таласа
Док не дође неки ђаво
Да нас добро заталаса!

Тамбураши одлазе са сцене и иако почиње I слика.

I СЛИКА

ПО ЛАНЦА ПИЧАКА

Сцена је пошћуно празна. У дубини мали жбун зове, поред њега стоје Жива Баба Торачки и Јозеф. Посмаирају жићно поље, срећни и задовољни.

БАБА: Богу нека је хвала! Како је лепо жито никло мој Јозеф! Погледај! Нек се зна ко је први газда у Вароши, Жива Торачки, звани Баба... Баба...

ЈОЗЕФ: *(Весело)*
Баба Курцан.

БАБА: Добро, нек ти буде данас, ал' знаш да не волем кад ме тако зову.
Погледај! Само ако не буде неке ампе... леда не дао Бог – за ово што ове године роди, мого би по Вароши да купим!

ЈОЗЕФ: Биће све добро газда, к'о и до сада.

БАБА: Е мој Јозеф! Та да сам бар поета па да кажем коју паметну о овој земљи нашој банатској, благородној и честитој.
Погледај ово жито!
Све је то моје – колко ти око сеже, па и даље...
Као море!
Додуше никад нисам видио море, ал' мора бити да је и оно тако честито, плодно, непрегледно и лепо.
(Пауза)
Кажи нешто Јозеф?!

ЈОЗЕФ: Шта да кажем газда! Богу се треба молити да све буде добро. И биће.

БАБА: Нек Бог дадне! Ја у цркву, додуше, не идем, ал' иде моја жена, па и то је нешто.
А да сам побожан, јесам! Прилоге цркви дајем највеће, славим све свеце... Понекад и постим, а на мојој крсној слави се изређа цела Варош! Зар то није доста Јозеф?
(Тихо)
А и србујем, кад се сме у овој нашој Угарској.

ЈОЗЕФ: Бог све види и прашта. То је лепо газда.

У шом моменћу зачује се шамбурашка музика.

БАБА: (Зачуђен)
Шта је ово Јозеф?

ЈОЗЕФ: Тамбураши газда.

Своља се зачује једно ошјегнуто "Ба-бо-Ба-бо-мој леји).

ЈОЗЕФ: То је Ваш син Немања, газда! Вратио се из белог света. У њом моменту ујрчи Немања, млад, леј, расиоложен и разба-рушен, а одмах за њим фијакер који ѓурају и вуку неколико момака и тамбураши, од којих су неки у фијакеру, а неки "ујређнујиши".

БАБА: (Скоро засузи)
Сине мој!
(Гле се)
Кад си стиго!
(Засузи)
Та само нек си стиго већ једаред.

НЕМАЊА: А лепо је, Бабо мој, слушати тамбураше из фијакера кад их вуку коњи, ал' још је лепше Бабо кад фијакер вуку другари и тамбураши, а ти седиш и кериш се. А сад, за мог Бабу, ону његову – "Четир коња дебела".

Тамбураши засвирају и зајевају.

Немања гошово на силу, уђура Бабу у фијакер. Сви се смеју, уживају.

БАБА: (Силази са фијакера)
А ја мислио – поито ми син у атар да види како је жито понело.

НЕМАЊА: Бабо мој лепи, имам ја у Вас поверења!

БАБА: (Помало љрекорно)
Фала, сине. Мислио сам да ћемо друкчије почети наш диван кад се, после толико година вратиш кући.

НЕМАЊА: Па и оћемо Бабо! Ал' ја се још нисам вратио кући! Свратио сам само да пољубим мамицу од ње чуо да сте овде, па скокнуо да и вас цунем у лице бело, па да идем даље!

БАБА: А кад мислиш доћи кући?

НЕМАЊА: Чим сустанем, Бабо! Чим другаре обићем.. Варош и тамбураше... кафане и куплераје – ето мене Бабо. Неће кућа побећи, а ви ћете ме чекати – кога ћете ако сина свог нећете, та сви су ми се у Вароши обрадовали, Бабо мој.

БАБА: Верујем!

НЕМАЊА: А највише сам дошо да Вам кажем Бабо да сам нашо љубав свог живота – своју невесту, своју Беатриче, своју Јулију, своју Лауру... Моје све! Моје сунце! Љубав, Бабо, љубав! Спреми се Бабо. Женим се, Бабо мој!

БАБА: *(Дирнуџи, обрадован)*
Сине мој, дај да те загрлим!
(Грле се)
Та нико нема тако доброг сина к’о ја. Јеси л’ казо мами?

НЕМАЊА: Казо, Бабо. Она и сад тамо код куће, мало плаче, мало пева сватовац!

БАБА: *(И он скоро засузи)*
Добро, о том ћемо у породичном кругу.

НЕМАЊА: *(Ојей љуби Бабу – ѿогледа невољко њиву)*
Лепо је жито Бабо... Ал’ знате како је; кад шлепови то разнесу по белом свету, људи ће то појести и да изви-нете изкакити.
(Замисли се, сасвим озбиљно)
Што нисте, Бабо...
(Покаже)
ево овде, овако, посејали по ланца пичака. Овако попреко... Ево-одавде до зове.

БАБА: *(Скаменио се)*
Шта си казо?

НЕМАЊА: *(Мирно)*
По ланца пичака! Цела би Вас Варош памтила док је света и века!
(Полази – шамбурацима)
А сад, за мог Бабу “Милица је вечерала”, ал’ на мађарском.

ЈОЗЕФ: *(Мирно)*
Па то нема, господине Немања!

НЕМАЊА: Па онда на немачком... Ил’ на румунском! Јесмо ли вишенационална Варош или нисмо? Уздравље Бабо!

Тамбураши засвирају “Милица је вечерала”, Немања улази у фи-јакер, сви одлазе. На сред сцене сѿиоји и даље Баба скамењен, крај њега Јозеф, који ћуџи, гледа у земљу.

БАБА: Јозеф?! Шта је он то казо?

ЈОЗЕФ: Казо је то што је казо.

- БАБА: Понови ми. Мора бити да ја то нисам добро чуо.
- ЈОЗЕФ: *(Мирно)*
По ланца пичака.
- БАБА: Одрећи ћу га се. Не, још горе! Отераћу га у глумце!
Јозеф! Имаш штрањку? Вешам се!
- ЈОЗЕФ: Немам штрањку.
- БАБА: Како то идеш на њиву без штранке, оца ли ти твог!?
Вади учкур, везуј га на дрво, вешам се.
- ЈОЗЕФ: Нема дрвета. Казали сте да га извадимо, да надничари
не би седели у ладу – има само зова, да држе ћупу с
водом.
- БАБА: Онда ћу се обесити о тебе!
(Крене ка Јозефу)
- ЈОЗЕФ: Смирите се газда! Младо-лудо... ко зна, можда се ша-
лио. Смирите се!
- БАБА: Јебала га шала! Добро, добро... смирићу се!
(Пауза. Баба згледа оно месито које је Немања показао)
По ланца, каже...
- ЈОЗЕФ: Само по ланца.
- БАБА: А онда, и да хоћу.. како се то сеје? Које се семе баца?
Знаш ти Јозеф?
- ЈОЗЕФ: Не знам газда – кажу да је сејао један у Фаркаждину.
Ал' му није никло.
- БАБА: Није никло? Можда је била суша те године?
- ЈОЗЕФ: Можда.
- БАБА: Није лако имати сина са тако чудним жељама.
- ЈОЗЕФ: Није, газда.
- БАБА: Него, Јозеф... а шта ћемо с мојим вешањем?
- ЈОЗЕФ: Ништа, газда Живо. Да одложимо за други пут. За то
никад није касно.
- БАБА: *(Размишља)*
Не знам ни сам. Можда си у праву.
- ЈОЗЕФ: Сигурно сам у праву, газда. Та син Вам се из света
вратио! Видите како је весео! Сигурно доноси нешто
добро за ову Варош.
- БАБА: Мислиш? Па јесте... Весео је, није да није... Како оно
рече; по ланца...

- ЈОЗЕФ: Пичака!
- БАБА: Да, а ти не би скокнуо до Фаракаждина? Да се распиташ за семе?
- ЈОЗЕФ: Не би газда. Знате Фаракаждинце... само би ме зајебавали и терали да пијем.
- БАБА: То јесте! Таки су свет. А ја бих, видиш, хтео сваку, па и најлуђу жељу мом сину да испуним. Ал' шта да сејем?
- ЈОЗЕФ: Не брините газда! Има тај пуну главу лудих жеља. Ту је најмања ова о по ланца...
- БАБА: Пичака.
- ЈОЗЕФ: Да. Идемо полако газда у Варош. Наоблачило се. Биће кише.
- БАБА: Дај Боже!
(Крену)
А мислиш да ће бити још луђих жеља његових, нег' што је ова о по ланца?
- ЈОЗЕФ: Биће сигурно" Смирите се. Пустите га да истера кера, а после – видећемо шта ће бити. Сачекајте још дан-два, да дође кући.
- БАБА: Дан-два кажеш? Па јесте... И ја сам тер'о кера по три четир дана кад ми крене. Стара добра времена... А ја и мој кум, Геца, били смо једини момци у Вароши, који смо се пивом напијали, а ракијом трезнили.
(Уздахне)
Било – па прошло.
- ЈОЗЕФ: Идемо газда.
- БАБА: Идемо.
(Полазе)

Промена – тамбураши.

Тамбураши излазе на просценијум, свирају и певају њесму о кућлеррају. За то време се врши промена.

У нашем маленом варошком рају
Нема баш много тајни међу нама
У скривеном лепом куплерају
Све нам тајне чува куплер дама
Мала варош, па и греси мали
Све потајно, а сви знају
Мало врднеш – а шта фали?
Баш је лепо у том куплерају!

II СЛИКА

МАЛА ВАРОШ ПА И ГРЕСИ МАЛИ

Догађа се у куйлерају код зосиође Рахеле. У позадини, промине јонека разголићена дама из персонала. Баба и његов кум Геџа, седе у две фойеље, за малим сјочићем и читају новине. Фрау Рахела их служи кафом.

- ГЕЏА: *(Завирује у Бабине новине)*
Шта читаш?
- БАБА: Читуљу кум Геџо. У последње време само то и читам.
- ГЕЏА: Чекаш неког да га тамо нађеш?
- БАБА: Тебе куме! Јел' мене... бирај!
- ФРАУ РАХЕЛА: *(Приноси кафу)*
Изволите, кафица.
- БАБА И ГЕЏА: Хвала, хвала. Баш сте љубазни.
- Г-ЋА РАХЕЛА: Да ли да јавим Вашим дамама да се спреме?
- БАБА: Ја, овај, данас не бих аснирао... Светац је, не би хтео да грешим. Ја сам побожан човек.
- ГЕЏА: Исти случај!
- Г-ЋА РАХЕЛА: Баш штета! Данас је ваш дан а ви сте ми баш редовне муштерије.
- БАБА: *(Вади новчаник)*
Али платићу као и да сам... Разумете.
(Даје новац)
- ГЕЏА: Плати и за мене куме!
- Г-ЋА РАХЕЛА: *(Узима новац)*
Хвала, хвала. Баш галантно од вас! Како то да нисте у цркви кад је светац?
- БАБА: Свратио сам ја... међу првима! Дао у тас колико им следује и продужио овамо.
- ГЕЏА: Јеси л' дао и за мене?
- БАБА: Аман, куме, ако ти плаћам куплерај и пиће, не морам ваљда и у тас за тебе давати.

Сви јироје се насмеју.

- ГЕЦА: *(Шерейски)*
А можда си побег’о да се не сретнеш с људима.
- БАБА: Што бих ја бежао, куме? И од кога?
- ГЕЦА: Цела Варош бруји, куме! Само се о тој новости прича на све стране.
- БАБА: *(Наивно)*
Каквој новости куме?
- ГЕЦА: Па о том славном сусрету са сином, на њиви у атару.
- Г-ЋА РАХЕЛА: *(Зацерека се)*
Богами и ја сам чула. Било ми је тако смешно.
- БАБА: А од кога си ти чуо?
- ГЕЦА: Од тамбураша... још синоћ. Турили су те у песму, у бећарац... цела се Варош весели и само то пева.
- Г-ЋА РАХЕЛА: А баш лепо, смешна песма.
- БАБА: *(Смркнућо)*
О да им матер музикантску!
- ГЕЦА: А у рефрену се помињу и они по ланца... Знаш ти чега...
- Г-ЋА РАХЕЛА: Ја знам. Ала би то било лепо! Како би ја подмладила персонал.
- БАБА: Шта ћеш, куме, младост – лудост! Сети се само какве су шашаве згоде падале теби и мени на памет кад смо били млади.
- ГЕЦА: Ал’ оваква, није никад и ником. По ланца... Боже ме прости.
- БАБА: *(Разбесни се)*
Шта си ти запео за та по ланца. Мој син, моји ланци, шта се кога тиче шта ћу ја сејати!?
- ГЕЦА: Да је он мој, куме, ја би њему ноге покрјо!
- БАБА: Па да је твој – пиокрјо би му и ја! Ал’ је мој! Мој!
- ГЕЦА: Јесте, и то што кажеш.
- Улази, добро расцоложен Јозеф.*
- ЈОЗЕФ: Добар дан, добар дан свима!
- ГЕЦА, БАБА и
ФРАУ РАХЕЛА: Добар дан! Здраво Јозеф! Добро дошли!

- ЈОЗЕФ: Срећан вам светац господо.
- ГЕЦА: Е баш си наш'о где да нам честиташ.
- БАБА: Фала ти, мој Јозефе!
- ФРАУ РАХЕЛА: Да нећете и Ви гос'н Јозеф данас постити зато што је светац?
- ЈОЗЕФ: Ја? Не! Ја сам католик, то није мој светац. Кажите мојој миљеници да сам стигао.
- ФРАУ РАХЕЛА: Тако Вас волим, гос'н Јозеф. Пропала би ми фирма да се свих тих светаца држимо.
(Излази)
- ЈОЗЕФ: Син Вам је дошао кући, газда.
- БАБА: (Журно, устјаје)
Но, фала је Богу!
- ЈОЗЕФ: Не морате журити. Знате, он је дошао, како да кажем, у спавајућем стању. Засп'о је у пивници, а ондак су га метнули у фијакер... иза фијакера су ишли тамбураши и свирали и тако су га унели у кућу.
- БАБА: (Смркнућо)
Тамбураши, кажеш? А шта су свирали?
- ЈОЗЕФ: (У нејрилици)
Па... ову нову песму... Сад сви само то певају и свирају.
- БАБА: (Процеди, љреко воље)
А како иде та песма, верни мој Јозеф.
- ЈОЗЕФ: Ја то Вама не могу да поновим... зато што Вас у њој зову... овај...
- ГЕЦА: (Злурадо)
Баба Курцан!
- ЈОЗЕФ: Јесте! А ја знам да то не волете.
- ГЕЦА: Оћеш да ти је ја отпевам?
- БАБА: Не! Пре ћу је од црног ђавола чути него од тебе.
- Улази фрау Рахела – Јозефу.*
- ФРАУ РАХЕЛА: Изволите! Желим Вам леп провод.

- ЈОЗЕФ: *(Излазећи)*
Хвала, хвала!
- ГЕЦА: *(Сад сасвим помирљиво)*
Никад те нисам пит'о – зашто тебе зову Баба Курцан?
- БАБА: *(Преко воље)*
Одкуд знам! Људи ваљда вид'ли па набедили.
А што тебе зову Геца Пабирак?
- ГЕЦА: Одкуд знам. У овој Вароши свако има шпицнаме.
- БАБА: *(Ипак полази)*
Идем! Нећу бити миран док не стигнем кући.
- ГЕЦА: *(Зезајући се)*
Сврати у неку кафану уснут; да ти тамбураши одсвирају твоју песму.
- БАБА: *(Побесни)*
Знаш шта куме: да се носиш ти у три... У три пута по пола ланца оног што је мој син хтео да сејем!
- Бесно излази. Фрау Рахела и Геца се смеју.*
- ФРАУ РАХЕЛА: Није му лако. Треба му проћи кроз Варош, а људи излазе из цркве... А да је брука пукла, пукла је! Велика брука.
- ГЕЦА: Није, није му лако. Него фрау Рахела... кад је мој кум већ платио... да ја ипак одем горе да... Како да кажем.. да чалабрцнем.
Да не пропадну новци.
- ФРАУ РАХЕЛА: Само изволите господин Пабирак!
- ГЕЦА: Бог ће ми опростити... А једаред се живи!
- ФРАУ РАХЕЛА: Оче, опростиће. Ја се у то јако уздам. Ето, срела ме Ваша жена па ме пита: “Онај мој, свраћа л' код тебе?” А ја се одма' закунем да не свраћате и да Вас нисам видела две године! Али, Бог ће ми опростити!
- ГЕЦА: Тако и треба! Такав Вам је занат. Нисте ви, не дао Бог, свештено лице.
А и без тог – да није наших лажних заклетви, ова би Варош умрла од злобе и честитости вајне. У-мр-ла.

Промена – ѿамбураши.

Заузимају своје уобичајено месѿо – ѿевају.

За ѿо време се врши ѿромена за III слику.

Блиста кућа, блиста срећна мама
Има л' веће среће од данашњег дана
Вратио се синак из белога света
Из провода и са школовања
Шта је тамо изучио
Какве школе и занате
Нико не би погодио
Да сто пута погађате.

Блиста кућа, блиста мама
Понека је суза пала
Она суза радосница
Што се за овај дан чувала!

Има л' веће среће
О дивног ли дана
за госпођу Данку
И Бабу Курцана

Шта све носи младост – лудост
У тој лепој, лудој глави
Какве мисли и чудеса
Не може човек ни да претпостави.

СЛИКА III

ПОВРАТАК БЛУДНОГ СИНА

Код куће. Жива Торачки-Баба и његова жена Даница су сами у укусно намешићеној соби.

Минимум намешићаја.

Нервозан, Баба шетња кроз собу, Г-ђа Данка седи. Из суседне собе се чује нека ојерска мелодија, вероватно "Жена је варљива".

БАБА: Јел' усто?

Г-ЂА ДАНКА: Ниси ваљда оглувио! Чујеш како дете лепо пева! Срце мамино.

БАБА: Чујем. Добро да не пева ону о по ланца...

Г-ЂА ДАНКА: Шта си се ти окомио на дете? Шала ко шала, ни прва ни последња!

БАБА: *(Бесан)*

’Бем ти таку шалу. Идем сокаком, а иза мене буљук деце... И само ми то вичу. Не смем више у Варош да крочим!

Г-ЂА ДАНКА: Свако чудо за три дана. Већ сутра, певаће се нешто друго. И немој случајно да ми грдиш дете! Једва је мама дочекала да ми се он врати, после толико година, из белог света.

БАБА: А ја сам, ето, једва дочек’о да се он пробуди. Два дана дреждим овде к’о обајан и чекам да ми се вајни син отрезни!

Г-ЂА ДАНКА: А кол’ко си се дана ти трезнио кад си тер’о кера четир’ дана и четир’ ноћи?

БАБА: *(Збуњен)*

Па, тако одприлике. Два дана...

Г-ЂА ДАНКА: Ето видиш! исти отац. У том је скроз на тебе.

БАБА: Ал’ ја то више никад не би радио!

Г-ЂА ДАНКА: Но, само би ти још то требало! У твојим годинама, још мало, па ће те човек моћи даље гурнути, нег’ послати.

- БАБА: *(Увређен)*
Баш ти хвала!
- У њом моменџу улази Немања, у богајном кућном ођријачу, у свиленој џицама, са џајучама на нођама и нецом на џлави.*
- НЕМАЊА: *(Весело, одушевљено)*
Мили мођи родитељи! Да вас цунем, да вас се наљубим
(Љуби их, Данка џлаче, Баба џунђа)
- БАБА: Добро, добро... свог си ме обалавио!
- НЕМАЊА: Ево мене, у мођој кући, у мођој Вароши да почнем свој живот млађахни, за кођи сам се у белом свету спрем'о.
- БАБА: *(Орасјоложен, нађло)*
Е сад кад сам ово чуо... могу миран и сређан умрети!
- НЕМАЊА: Ал', да Вам кажем Бабо; чувајте се да не упаднете у рђаво друштво! Јербо рђаво друштво има и рђаве тамбураше, а и пиђе!
- БАБА: *(Зайањен)*
Јел' ти то мене светујеш?
- НЕМАЊА: Светујем Бабо! А ко ће Вас световати ако неђе Ваш леџи и паметни син?
- БАБА: *(Промукло)*
У моје време отац је светово сина!
- НЕМАЊА: Било па прошло Бабо. Онда онако, а сад овако. Много је тога било па прошло. Ново доба иде. Тутњи. Треба му пођи у сусрет.
- БАБА: А оно твоје друштво, ови дана, јел' било... добро јел' рђаво?
- НЕМАЊА: Рђаво бабо, рђаво! Па јесте л' чули оног контраша како свира? Касни... не упада на време, а брате и прегласан је! Контра бабо мора бити умилна и тачна. А и вино им је било – бућкуриш. Добри су другари, ал' тамбураши и бућкуриш, нису бабо, верујте сину на реч.
- БАБА: Имамо л' ти и ја и неких паметниђих дивана од контре и бућкуриша?

- НЕМАЊА: Та како не би имали бабо! Ал' знате како је, за паметан диван, човек мора бити трезан! Упамтите то Бабо и држ'те се тога! И зађите Бабо по кафанама и платите бирташе и тамбураше... није лепо да дугујемо Бабо, верујте ми.
- БАБА: Баш ти 'фала сине. Е па сад, ваљда си се, отрезнио – па да мама и ја чујемо.
- НЕМАЊА: А шта то бабо мој добри и леви?
- БАБА: Па то... какве си школе свршио.. За шта си изучио. Ти знаш, нисам те питао ни шта чеш, ни зашто ћеш... Једино сам желео да то буде нешто... да кад се вратиш, створимо ти и ја нешто што ова Варош никад није имала и по чему ће нас довека памтити!
- Г-ЂА ДАНКА: А обећо ти је баба да ће ти сваку жељу испунити – а баба кад обећа држи реч!
- БАБА: Ти да ћутиш! Ово су озбиљни родитељски разговори.
- Г-ЂА ДАНКА: Па ваљда сам и ја неки родитељ!
- БАБА: У неку руку... јеси. Признајем. Дакле?
- Пауза.*
- НЕМАЊА: *(Прошећиа кроз собу)*
Ја сам Вам бабо изучио за естету.
- Пауза.*
- БАБА: *(Као да није добро чуо)*
Шта си казо?
- НЕМАЊА: За естету!
- БАБА: *(У шоку)*
Ја никад нисам чуо за тај занат... Овај, за те школе?!
- Г-ЂА ДАНКА: То мора бити да је штогод особито. А лепо и звучи – естетата!
- БАБА: *(Смирује се)*
Добро... добро... Ајде ти то лепо баби и мами растолкуј... онако просто; шта је то... то...
- НЕМАЊА: Естетата.
- БАБА: Е, то, то... ЕС – ТЕ – ТА.

- НЕМАЊА: Естета, бабо... то Вам је човек који у људима.. у Вароши.. буди лепоту! Помаже им да у себи.. око себе.. у другима, открију оно што је у човековој природи скривено, а сваки човек има; осећај за лепоту.
- БАБА: *(Нишња није разумео)*
Ао матер му... А имаш ли ти ћагу... неки папир.. диплому... да си.. да си...
- Г-ЂА ДАНКА: ЕСТЕТА.
- НЕМАЊА: За то се Бабо, не добија диплома. Код естете вам је све ту *(Покаже љаву)* и ту *(Сијави руку на срце)*
Одатле иде све то што у људима и Вароши само треба покренути.
- Г-ЂА ДАНКА: Срце мамино. Знала сам ја да ћеш ти бити нешто велико.
- БАБА: *(Покушава да се сабере)*
Чекај... чекај... А шта ћеш ти радити? Чиме ћеш се бавити.. овај... Како ће то изгледати... да не буде то људима шашаво... неозбиљно.. овај... К'о да си с' ума сишао. Знаш каква је Варош.
- Г-ЂА ДАНКА: Да, да, сине и шта ћеш ти радити?
- НЕМАЊА: Свашта и ништа, родитељи моји лепо. Хоћу да створим много тога... Знам да ће то ићи тешко.. Биће, биће бабо људима чудно... али ја одустати нећу. Створићу много тога чега у овој Вароши никад није било. О, много лепог и новог. ЕС – ТЕ – ТИ – КА.
- БАБО *(Свидело му се)*
То, то! Тако смо се договорили!
Нешто особито.. Ново. Да не кажем ону забрањену реч: ре-во-лу-ци-о-нарно.
- НЕМАЊА: Бабо мој, има дана, све ћу ја то Вама још растолковати, бићете задовољни иако, видим и Вама све то изгледа чудно.
Још не знам од чега ћу и како ћу почети.. Знам само да хоћу да почнем одмах!
- БАБА: А треба ли ти нека канцеларија... локал.. радња... Неки верштет..?

- НЕМАЊА: Није нужно, прем да, не би лоше било.
- БАБА: Ја сам већ безецово.. у центру Вароши... најбоље место. Није ништа велико... ал' је на лепом месту, виђеном...
А шта треба да пише... мислим... фирма? "Радња код естетике"? "Дућан естетика", "Верштет за естетику"... Ти само кажи и молер ће то колико сутра исписати!
- НЕМАЊА: Не би морало ништа... Ал', ако баш 'оћете, онда само ЕСТЕТИКА. И тако неће бити две таке радње у Вароши.
- БАБА: Добро, добро...
(Припрема се, свечано)
А сад оно друго.. важније.. Најважније! Јесте да си био пијан, ал' рекао си да се жениш.
- Г-ЂА ДАНКА: (Зайлаче)
Јао, сине мој лепи. То, то је најважније! Да чујемо.
- НЕМАЊА: (У заносу)
Моја вила.. мој анђео... моја муза... Она вам је, драги моји родитељи, естетика уживо. Лично. Да је само видите и чујете! Нема човека на свету који се не би поклонιο пред њеном лепотом... духом.. целом персоном.
Чиста, непатворена естетика.
- Г-ЂА ДАНКА: Како се зове?
- НЕМАЊА: Габријела. А ми ћемо то скратити на Јела.
- Г-ЂА ДАНКА: (Кисело)
Мађарица?
- НЕМАЊА: Пола Мађарица.. пола Немица. Ал' зна помало и српски... научила због мене. А говори и италијански и руски.
- БАБО (Смркнујо)
Католикииња?
- НЕМАЊА: Јесте бабо. Ал' прећи ће у нашу веру још пре венчања, договорили смо се. Хоћу да нам се деца роде као Срби и православци.
- БАБА: Ништа, ништа.. А шта она ради? Није ваљда и она естета?

- НЕМАЊА: *(Као из ѿоја)*
Пева!
- Г-ЂА ДАНКА: Пева?
- БАБА: Добро... певам и ја.. кад су сватови.. слава.. А шта ради, осим што пева?
- НЕМАЊА: Пева.. глуми... игра.. Она је прва примадона у Пешти. Краљица позоришта! Она је за то највише школе свршила.
А воли ме. Ко и ја њу. И хоће да се уда за мене. И то одмах!
Богиња позоришта.. Ваљда знате шта је позориште?
- БАБА: Позориште, кажеш? Знам шта је то; долазиле су ту неке Швабе... изводили керефеке да изварају мало новца од света...
- НЕМАЊА: Није то-то Бабо! Позориште... То Вам је нешто величанствено, чаробно.. узвишено.
- БАБА: *(Сумњичаво)*
Не знам сине, како ће све то штимати – можел’ то ова наша Варош поднети?
- НЕМАЊА: Бабо мој! Она ил’ ни једна друга!
Та кад је само видите – све ће Вам бити јасно. Она се мени обећала Бабо, а ја сам, не питајући вас унапред, њој обећао да ћу овде, у Вароши, не само због ње... али и због ње, направити, сазидати оперу!
- Г-ЂА ДАНКА: *(Збуњена)*
Кога да оперу?
- НЕМАЊА: Опера... врхунац позоришта... Драма, оперета... А онда опера! Опера!
- БАБА: *(Искрено)*
Ја никад нисам чуо ту реч! Ја не знам шта је то!
- НЕМАЊА: Опера.. то Вам је Бабо... позориште у којем сви певају.
- БАБА: И они!? А што певају?

- НЕМАЊА: Зато што је таки ред! Певају уместо да диване, певају. Кад су весели, кад су тужни.. по дану и по ноћи... Певају чак и кад умиру! Онда највише певају!
- БАБА: Е ово још нисам чуо. Али, сине мој, ја не могу уложити новце у нешто што не знам шта је, што никад нисам видео.
- НЕМАЊА: То је најлакше Бабо! Нису ни Беч ни Пешта преко света. Путујте и видите... и оперу.. и оперету и позориште... А видећете и њу: моју вилу, моју Лауру, моју Беатриче... запросити је у моје и ваше име...
- Г-ЂА ДАНКА: Зар се не зове Габријела?
- НЕМАЊА: Јела, Јела, мамице. Путујте, бабо и то одмах. Видите, па ћемо онда диванити. Опера, Бабо, опера.
- БАБА: Понављам: Нећу и не могу уложити новце у нешто што не знам шта је, па макар то била и та... та
- Г-ЂА ДАНКА: ОПЕРА.
- НЕМАЊА: Ни не треба, Бабо! Уложићете само ако то видите и ако вам је лепо.
А она... мој анђео... биће Вам лепа, у то будите сигурни. Путујте још данас... сутра.
- БАБА: *(Преко воље)*
Добро, путоваћу. Теби ништа не могу одбити. Сутра не могу... имамо важан збор у Општини. Издаје се онај бивши – житни магацин, обећао сам градоначелнику да ћу доћи, иако ја за то немам никаквог интереса.
- НЕМАЊА: *(Полудео од радосћи)*
Како немате бабо! Бабо мој, тај магацин! Облачите се бабо.
(И сам се облачи)
Идемо одма' да се потсетим како то изгледа. Бог бабо, прст Божји! Можда ћемо бабо баш од тог магацина направити ОПЕРУ! Бабо, Бог нас је погледао.
- БАБА: *(Невољко, иако се облачи)*
Рекао сам ти да не могу дати новце...

- НЕМАЊА: *(Прекида ља)*
 За нешто што не знате шта је, знам, већ сте 10
 пута казали. А сутра путујете.
- БАБА: *(Нервозан)*
 Сутра не путујем!
- НЕМАЊА: Онда, прекосутра! Мама, пакуј га! Мој баба иде на
 велики пут, у Пешту. Да види оперу и моју драгу.
 Бабо мој, та знам ја да ми Ви ништа на овом белом
 свету нећете одбити!
- БАБА: *(Полазећи)*
 Е шта ме снађе, Боже господе.
- НЕМАЊА: Идемо бабо, ја ћу Вам уз пут још причати о
 опери... А ви ћете то својим очима видети. Та зар
 би ја мом баби мог'о предложити нешто лудо?

Излазе, Немања весело, Баба збуњен.

Промена

Тамбураши заузимају своје уобичајено мeсџо и њевају.

За њо време се врши промена за IV слику.

Малена лепа Варош банатска
 Живи свој живот
 Свој мирни сан
 Живи и сања
 Чува и воли
 И дан и ноћ
 И ноћ и дан
 Малена, лепа, Варош банатска

Звоне звона у нашој равници
 Призивају мир, љубав и слогу
 Тамбураши треште у пивници
 Та они се тако моле Богу!

IV СЛИКА

А ШТА ЋЕ ТУ БИТИ?

Канцеларија градоначелника Вароши у градској кући.

Он седи за столом, сам, а испред и око њега неколико грађана: др Исидор, главни Варошки доктор, Баба, Геџа, Јанош, Балаша, ујравник зајвора и Г-ЂА Рахела, власница свих кујлераја у Вароши и још четири – њеи грађана – сјаишии

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Добродошли! Овај... ово није ништа званично... Позвао сам вас онако... да мало причамо...

ДР ИСИДОР: Очекивали смо ваш позив, хвала Вам.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Нашали се)*

Ви увек све знате унапред. А и ко би ако неће главни варошки доктор.. Исидор Врачара... Тако Вас Варошани зову кад се шале на Ваш рачун.

ДР ИСИДОР: Знам, мамицу им њихову и не срдим се.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Са блажим мађарским акценцијом)*

Сви знате зашто смо се овде скупили. Река наша благородна, Божјом вољом, променила је ток... Житни магацин не може бити тамо где био је...

Морамо опет негде на обалу реке, да жито можемо товарити у шлепове директ из магацина... па да путује у свет и храни људе тамо где је потребно.. Бог тако хоће.

Но, то је други ствар.

Некадашњи житни магацин не може остати празно.

Неће се продати... То остаће увек општинско... Али, издаће се...

Хтео сам, пре него што за два месеца распишемо лицитацију, да мало поразговарамо: Шта ту да буде?

То је центар Вароши... Лепо место, ту не може бити макар шта.

Треба нешто велико... лепо... по чему ће се

- ова Варош памтити...
 Нешто особито, што друге вароши немаду.
 Већ сам обавио неке разговоре... са Немцима.. Румунима... Посебно са Мађарима и обављају их још.
- БАБА: Тако и треба! Хвала вам.
- ПОП КОЛАРОВ: Па сви ми у Вароши већ диванимо о том. Има разних погледа... ко што и нас има разне феле... Да, да... шта ту да буде?
- БАБА: Не треба журити с лицитацијом.. Прво треба добро смислити. И имати новце.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Не журимо, ал' не можемо ни теглити.. То не може зврјати празно.
- ПОП КОЛАРОВ: Ја мислим да би ту могло бити... нешто духовно... Како да кажем.. где би се Србљи окупљали да чују неку паметну реч од неког угледника државног... И да буде једна велика ложа где би тај угледник седео кад дође... Ако дође.
- БАБА: А 'оће л' доћи?
- ПОП КОЛАРОВ: Па неће! Ал' да га ложа чека!
- БАБА: Мало ко у нашу Варош долази од тих угледника... А што се тиче тог окупљања Србаља.. та и о Божићу и Ускрсу имате у цркви толико верника да мож' фијакер у њој окренути.
- ГЕЏА: Па добро и ако дође неко од тих главешина... а неће доћи.. Шта бива кад седне у ложу? Буљи у Вас оче Прото?
- ПОП КОЛАРОВ: А не! Певали би му наши хорови... наше најлепше духовне песме српске! Кућа пуна духова... Добрих духова... српских.
- ГЕЏА: А ди су Вам ти хорови?
- ПОП КОЛАРОВ: Немамо, али имаћемо их. Створићемо их! Ова ће Варош једног дана имати најбоље хорове у васцелом српству.
- БАБА: Некако ми је све то на дугачком штапу оче Прото.

- ГЕЦА: А онда... ко ће све то платити? Тај бивши магацин треба средити... дотерати.. улешпати...
- ПОП КОЛАРОВ: О том нисмо мислили... Неко би се можда нашо.
(Гледа у Бабу)
- БАБА: На мене не рачунајте! Подиг'о сам две српске цркве, ту у селима... И оне зврје празне... Две школе сам сазидо... Ал' није то-то! Сад треба нешто особито... чега још није било.
- ГЕЦА: А да се мора платити и да ће коштати.. Оће!
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: То се мора... Не може бити лицитација па да неко дође и каже: Лицитирам, ал' без пенз... овај без новаца.
Има ли неко неку идеју?
- ДР ИСИДОР: Па да ја пробијем лед... Знам где живимо... Ову Варош познајем дуго... знам локацију, центар града... Такорећи идеално место за моју животну идеју... Мој сан... мој неостварени научни рад... Сад – или никад предложем да се ту отвори нова, модерна, до сада у свету невиђена ЛУДНИЦА.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Зајрејашћен)*
Ни мање ни више, него баш – ЛУДНИЦА?!
- ДР ИСИДОР: То би била лудница... посебног типа.. То је моја опесија још од младости... Мој научни рад који чека своје остварење...
У њу би се смештали људи који још нису полудели, али полудеће сасвим сигурно ако им се не помогне, духовна ствар... кућа пуна добрих духова, као што рече Прота...
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Ојрезно)*
Хоћете рећи ЛУДНИЦА ЗА НОРМАЛНЕ?
- ДР ИСИДОР: Ко је данас, у ово време, нормалан господине?
- ГЕЦА: Право кажете. Ја нисам.
- ДР ИСИДОР: У њој би била посебна одељења за оне који ће полудети од љубави...
Или због жене коју већ имају... То би био

- мало већи простор...
Па онда за оне који ће полудети због новца...
Због дугова, или зато што га имају превише.
- БАБА: Ја нећу полудети.. за мене не чувајте место.
- ДР ИСИДОР: А онда... било би посебно одељење за оне који осећају да ће полудети, али још нису смислили зашто.
И онда два велика одељења за оне који ће полудети због политике: Једно – због политике која се води...
Друго – због политике која се не води...
И једна сасвим мала соба за оне који ће полудети из патриотских разлога...
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Идеја вам је чудна! Никад нисам чуо ништа слично.
- ЈАНОШ *(Огласи се њрви њуји)*
Али... занимљиво... Мени свиђа.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: А онда у Банату има већ две луднице.. Зар то није доста? Коштају државу ђаво ипо!
- ДР ИСИДОР: Није доста! Колико потенцијалних лудака је око нас... немате појма! Зато и предлажем овај облик... превентиву.. Моје животно научно дело.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Зашто то не изградите у Бачкој, тамо нема ни једна лудница?
- ДР ИСИДОР: То би било узалудно бацање новаца! Цела Бачка је једна велика лудница на отвореном. То зна цео медицински свет!
- ГЕЦА: Е да сам јуче умро... ово не би знао. А шта је онда са Сремом?
- ДР ИСИДОР: Још горе! То му дође као карантин за опасне случајеве.
Ето, то је моја идеја... мој сан... Размислите!
То нико у свету нема.
А има времена... Још ћемо попричати, та се идеја може развити... у недоглед.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Мрзоволно)*
Размислићемо... Да ли неко има...

Г-ђа Рахела га њрекине.

- Г-ЂА РАХЕЛА: Ја... овај... нисам позвана... Дошла сам к'о улез.. Зато што ме интересује локација... А чула сам да ће бити лицитација..
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: (*Мрзоволно*)
Заиста Вас нисмо позвали... Али кад сте већ ту... кажите шта имате. Чули сте шта се тражи и очекује.
- Г-ЂА РАХЕЛА: Знам, а имам и новаца.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Но, то добро! То врло добро!
- Г-ЂА РАХЕЛА: Ви сви знате да сам ја власница свих куплераја у нашој лепој Вароши... а има их охо-хо. Али сви су моји куплераји, како да кажем, некако на периферији... у забитим улицама... Иако сви за њих знају и где су и какви су, а да су добри, добри су.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Морамо тако.. због дискреције људи који тамо долазе... А онда... и сами знате да се са законског становишта, то вама гледа мало кроз прсте.
- Г-ЂА РАХЕЛА: Знам! Али, ова Варош воли куплераје.. Баш је некако... што би рекла једна моја дама тамо... курварска варош... Баш вас је хвалила!
- БАБА: Наздравље нам било. Нисам знао да смо на тако добром гласу.
- ГЕЏА: Лепо сте нас намоловали!
- Г-ЂА РАХЕЛА: (*Узнемирена*)
Нисам мислила ништа лоше казати.
- ПОП КОЛАРОВ: Ал' казали сте... ипак... То је моје стадо хришћанско... моји верници...
- Г-ЂА РАХЕЛА: Ал' Ви с њима имате кубуре свети оче: ваша је црква празна, а моји су куплераји пуни као кошница... Ја ту немам проблема. Па ето и ви сами потајно...
- ПОП КОЛАРОВ: (*Прекине је*)
Госпођо Рахела! Шта то диваните?!

- Г-ЂА РАХЕЛА: Па казала сам потајно... Ал' добро, сматрајте к'о да нисам ништа казала. Ал' да се не правимо блесави; сви сте ви моје муштерије... Сви до једног; имате своје дане кад долазите... своје миљенице међу мојим дамама... Све наравно иде у највећој тајности, иако се све зна...
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: (*Узнемирен*)
Г-ђо Рахела... Молим за дискрецију и овај... није сад о томе реч. Имате ли ви неки предлог?
- Г-ЂА РАХЕЛА: (*Усмиране, важно*)
Имам! И те какав предлог! Прави... као и код доктора Исидора... Мој животни сан. Ја бих да закупим тај простор... Да га уредим и да ту направим јединствен, највећи куплерај у Вароши... Не у Вароши, него у овом делу Европе.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: (*Мукло*)
Значи, Европска ствар.
- Г-ЂА РАХЕЛА: Светска!
Све бих ове моје мале куплераје затворила и направила... Као што имају Париз или Амстердам... свирала би музика... било би и играчица... Обновила би персонал.. Довела из целог света даме... лепе... младе... Рускиње, Румунке... Црнкиње.
Служила би се само најотменија пића...
Не би се никад затварало – радило би се стално.
То је у центру града, добро место, ја гарантујем да би ту било промета...
Било би више улаза; за оне који хоће да их нико не види... за оне који хоће да их сви виде... Били би посебни дани за старију господу... Посебни за омладину.. Кажем вам, све по највишим европским стандардима. Светски!
Имала бих и фирму.. То још нисам смислила како да се зове...
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Да... да... Јел' то све?

- Г-ЂА РАХЕЛА: Није! Сад долази оно главно! Био би посебан улаз и посебне собе за наше жене. Имала бих неколико лепих кршних, младих момака... Па ако нека од наших жена, варошких, жели да се послужи – молим лепо, само нек изволи! Дискреција загарантована!
- ПОП КОЛАРОВ: Овог нема ни у светом писму, а тамо баш свашта има.
- Г-ЂА РАХЕЛА: Таквих кућа у великим европских градовима већ има и све раде врло добро. Зашто и жене не би радиле то исто што раде и мушкарци... Прочуло се... жене се већ распитују кад ме сретну питају – кад ће оно да проради...? Размислите. То би била велика новост... Нешто што заиста овде нема.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Збленић)*
Добро, размислићемо... Има ли неко нешто да каже?
- ГЕЦА: Имам ја! Чим стигнем кући, изудараћу ону моју опајдари, за сваки случај.
- ЈАНОШ БАЛАША: Овај, и ако сам мало збуњен овим што је испричала госпођа Рахела... Ја као управитељ затвора имао бих предлог да се од тог простора направи затвор... Један посебан затвор, какав нема нигде... Овај... сад сам мало збуњен.
- ГРАДОНА: Господине Балаша, где сте видели затвор у центру града? Па то се измешта негде изван вароши, да нико не види!
- ЈАНОШ БАЛАША: Знам то.. Бићу врло кратак.. И не прекидајте ме, иначе сам рђав говорник... Био би то затвор за лакше случајеве... кратке казне... Грађани би могли да их посећују као на вашару, да с њима диване, да распитују како је то бити у затвору и тако... А све би било врло строго. А један број ћелија био би празан... У њих би могли да дођу они који још нису згрешили, да проведу који дан... Да виде шта их чека ако

направе неко срање... Пардон... нешто против закона...

Унапред дођу, виде, па молим лепо; ако хоћеш, иди, кради, варај, убијај... Вратићеш се овде, не можеш казати; нисам знао шта ме чека.

Зато се мени свидио онај предлог доктора Исидора о грађанима који још нису подели...

Требаће то... То унапред... како каже доктор... како оно...

ДОКТОР ИСИДОР: Превентива!

ЈАНОШ БАЛАША: Е то! А криминал, ружна дела... на све стране расту. Расту ко луде.

И код нас.

Бојим се да ћемо и по томе бити ускоро европски.... Земља криминала...

А и ја ћу иначе, као и дотични господин...

(Покаже Геџу)

моју жену изударати – за сваки случај. Толико. Хвала.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Замишљен)*

Но, чули смо. Лепо је... није да није... Превентива кажете...

Има ли још неко предлог?

БАБА: *(Мирно)*

Ако бих то добио на лицитацији... На доста година, ја бих ту направио ОПЕРУ!

Тајац.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Опростите, нисам вас добро чуо... Поновите.

БАБА: Направио бих ту оперу. Или оперету. Можда позориште...

Или зграду за све то... за оперу, оперету... позориште... Ето то бих ја.

ДР ИСИДОР: *(Искрено)*

Да вас не поштујем и не познајем толико дуго – стрпао бих вас у лудницу.

БАБА: *(Мирно)*

А зашто?

- ДР ИСИДОР: Знате ли ви шта је опера? Ја сам студирао у Бечу... гледао и оперу и оперету... И ви то хоћете у овој Вароши?
- БАБА: Неко то мора урадити први.
- ЈАНОШ: Ја не знам шта је то... Мене миндеђ.
- ПОП КОЛАРОВ: Не знам ни ја.. ал' нешто сам чуо... Црква на то не гледа са благословом... Знама да те жонглере... циркусанте... Те што узимају туђе обличе – црква не сахрањује у гробљима. То је ђавоље здање, ђавоља работа...
- Г-ЂА РАХЕЛА: Само напред гос'н Бабо! То или куплерај – То је и тако врло, врло слично. А да л' је ђавоље... то један поп варошки не може знати.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Јел' вам ту идеју дао син?
- БАБА: Јесте и поносим се тиме.
Али ја сам човек опрезан. Ја не знам шта је то – ја то морам својим очима видети... А онда ћу одлучити.
Колико сутра идем на пут: у Пешту, Беч, па Боже здравља – видимо се на лицитацији.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Иде и син са Вама?
- БАБА: Не! Иде мој... послани... секретар... Мој Јозеф, он добро зна и Пешту и Беч и мађарски и немачки. Тамо се школовао.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Школовао?
- БАБА: Да и завршио је мој Јозеф трговачку школу, имао лепу службу... кућу.. породицу... али није имао среће. Није га хтела карта и све је за једну ноћ отишло у мајчину... Пардон. Од тада се прибио уз мене... било ми га жао. Води моје пословне књиге. А ићи ће и мој најбољи пријатељ и кум!
(Покаже на Гецу)
- ГЕЦА: (Зайрејашћен)
Како ја? Па ниси ме ни пито?! О, свашта!
- БАБА: (Насмеје се)
Питаћу те сад – кад свратимо на пиво.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Е па, срећан пут и повратак. И нека Вам је Бог на помоћи!

*Промена**Музика-Тамбураши*

Тамбураши улазе, заузимају своја месџа, певају и свирају њесму о естетџици.

За њо време се врши декорска ѡромена.

У нашу Варош, малу, питому
 Вратио се из белогa света
 Вратио се дични дика
 А са њиме естетика
 А са њиме естетика

Нико не зна шта је то
 Није ваљда какво зло
 Није ваљда какво зло
 Нико не зна шта је то!

Ал' зна ваљда дични дика
 Шта му дође естетика
 Па да и то посејемо
 Бар по ланца у атару
 Да нам никне естетика
 Да је срећни пожањемо

Нико не зна шта је то
 Није ваљда неко зло
 Естетика
 Естетика!

Тамбураши одлазе – ѡако ѡочиње V слика.

- I МОМАК: Објасни им, Немања, ко што си нама објаснио... Свет јесте мало збуњен, али људи те воле, нико није против... Само што нико не зна јел' се та естетика једе, пије или продаје на кило.
- НЕМАЊА: *(Насмеје се)*
И мени би било лакше кад би се то продавало на кило... Али није тако... Ово је много теже, разумети и радити...
Вратио сам се у моју Варош да све оно л е п о што сам у свету видео покушам да пренесем овде... Да подстакнем људе да оно што је у њиховој моћи, а може бити лепше, лепшим и учине! И у кући и у Вароши.
Да лепше живе у својим кућама!
Да се лепше опходе једни према другима.
Да лепе ствари које открију, деле са својим комшијама и рођацима.
Лепота је дар Божји, сваки је човек има у себи много више него што зна и мисли да има...
(Насмеје се)
Ето то ја радим.
Знам да је људима то чудно, многи ме сматрају шашавим... Али, полако. Тек сам на почетку.
- I ДЕВОЈКА: Лепо сте ово казали.
- II ДЕВОЈКА: Мислим да смо Вас разумеле!
- III ДЕВОЈКА: А где смо ту ми... Мислим... како ми да се у то уденемо...
- НЕМАЊА: Па већ сте се уденуле – самим тим што сте овде дошле.
То значи... Покренуо се неки ђаво у вама: ви сте за мене чиста гола естетика!
- I ДЕВОЈКА: Гола?
- II ДЕВОЈКА: Скроз голишава?
- III ДЕВОЈКА: Еј, наопако! Знала сам ја да ту нису чиста посла!?
- НЕМАЊА: Ама, не. Нисам мислио ништа безобразно. Хтео сам да вас похвалим што сте се за то што радим уопште заинтересовале.

Улази Градоначелник, задихан, љомало збуњен.

- ГРАДОНАЧЕЛНИК: А ту сте! Добар дан!
(*Девојке, момци, Немања, ошћоздрављају, клањају се*)
А радња ради, видим.. Лепо! Лепо!
- НЕМАЊА: (*Учћиво*)
Изволите седите.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Какво седење! У журби сам великој! Онај уметник, каже да је то... уметник сликар... Каже да сте га Ви позвали да украси моју канцеларију новим сликама. Бануо! Није се ни најавио, а ни ви ми ништа нисте казали...
- НЕМАЊА: Оппростите, молим Вас... Заборавио сам.. Извините. Послови, знате. Али јесам га позвао. Канцеларија градоначелника ове Вароши, мора бити европејски удешена...
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Да, да... Овај... Али бар да сте ми казали... Ни људе нисам обезбедио... Могу ли ови момци поћи тамо да помогну?
(*Покаже на ѿри момка*)
- НЕМАЊА: (*Сћремно*)
Наравно! Момци!
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Још с врата почео да скида оне слике, које је наш варошки молер намоловао... Каже, то може бити у собама нижих чиновника... И почео да веша оно своје...
(*Момцима*)
Да пожуримо!
- НЕМАЊА: А његове слике? Да ли Вам се допадају?
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Лепе су, лепе... Видео сам ја сличне, али у већим варошима... У Пожуну.. у Пешти... у Сегедину...
- НЕМАЊА: То! То нам треба! И намештај морате променити... Ја ћу вам помоћи у избору.. препоручити...
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Не, молим Вас, немојте ми помагати. Бар не за сада... А овај Ваш *уметник* није ни мало јефтин.
Кад ми је рекао цену... цела ми се градска кућа окренула око главе.

- НЕМАЊА: Да, он јесте куп, али је за тај посао најбољи у Угарској.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Изгледа да је естетика скупа ствар.
- НЕМАЊА: Ако немате новца, платиће мој баба кад се врати с пута.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Не, платиће Општина. Нема ни Ваш баба толико новаца колико Ви имате лудости у глави.
- НЕМАЊА: Мој баба је најбогатији.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Прекине ља)*
Био је! Док се Ви нисте вратили, а сад ће и он видети свог Бога, ако Вам мало не притегне дизгине. Идемо момци!
(Тек сад обрађи пажњу на љри девојке)
А младе даме... Хоће ли нам оне помоћи око уређења музеја?
- НЕМАЊА: *(Збуњен)*
Да... да... Помоћи ће и у уређивању и у сакупљању предмета.
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Излазећи)*
Треба ових дана да свратите до мене. Имамо три одлична предлога где би могао бити музеј! Ако га оснујемо.
(Излази са момцима)
- I ДЕВОЈКА: Шта он то каже... М У З Е Ј...
- II ДЕВОЈКА: Никад нисам ни чула ту реч.
- III ДЕВОЈКА: *(Ојрезно)*
Шта је то музеј? Да не буде то штогод неваљало?
- НЕМАЊА: Не, ни случајно... Музеј вам је кућа у коју се скупљају и тамо чувају старе ствари... Предмети који сведоче о животу наших предака у овој Вароши. Сви велики европејски градови то имају... А ми ћемо ових дана одабрати простор, средити га, а онда почети да прикупљамо предмете... Свака кућа сигурно има нешто што би могла приложити... То је моја значајна естетичка идеја.
- II ДЕВОЈКА: Јао, што је то лепо!

- III ДЕВОЈКА: Ми имамо једно буре.. Лепо... мало... У нашој је кући више од двеста година!
- НЕМАЊА: Одлично! Одмах ћете га поклонити музеју.
- I ДЕВОЈКА: Код нас у кући је најстарија баба. Ускоро ће напунити стоту. Па ако може...
- НЕМАЊА: *(Збуњен)*
Баба!? Овај... па није баш згодно. Свака част баби... Нек је жива и здрава, али баба није за музеј. Буре јесте – баба није.
- II ДЕВОЈКА: Код нас у кући је најстарија једна преслица.
- НЕМАЊА: Одлично! Много боље од бабе! Али... музеј... за то још има времена. Него да видимо ми где смо стали. Од чега да почнемо?
- I ДЕВОЈКА: Само нам Ви кажите, послушаћемо.
- НЕМАЊА: Најпре... долазите овде што чешће... размишљајте! А за почетак... Имате ли ви башту са цвећем? У дворишту? Испред куће?
- I ДЕВОЈКА: Па тако... Имам 2-3 цвета... руже.
- II ДЕВОЈКА: Скоро да и немам. А баш имам леп и велики плац.
- III ДЕВОЈКА: Има нешто... онако... више никако него некако.
- НЕМАЊА: Одлично! За почетак – да све три направите најлепше цветне баште у Вароши. И у дворишту, и испред кућа, на улици! Нек вам прозори буду пуни саксија са цвећем, ето, од тога ћемо почети.
- I ДЕВОЈКА: А ми мислиле... Биће ту нешто и о облачењу... мода...
- II ДЕВОЈКА: Како да се носимо? Шта да облачимо...
- III ДЕВОЈКА: Да будемо к'о што је у свету, ал' да не буде ништа брезобразно...
- НЕМАЊА: *(Весело)*
Предузето! Идућег месеца, најбоља Варошка шнајдерка Аранка отвара овде, близу мене МОДНИ САЛОН. Прави, као у Бечу или Пешти.
- I ДЕВОЈКА: *(Пољуби Немању)*
Па Ви сте дивни! Шта бисмо ми брез вас и брез естетике.

Улази Г-ђа Рахела; добро расјоложена.

Г-ЂА РАХЕЛА: *(Загледа се са дивљењем у три девојке)*
О какве дивне дамице! Да ли је, можда која заинтересована за рад код мене?

I ДЕВОЈКА: *(Бесно)*
Језик прегризла!

II ДЕВОЈКА: Да се носиш ти у три...

III ДЕВОЈКА: Овако нешто брезобразно још ми никад нико није каз'о!

Све три бесно излазе.

Г-ЂА РАХЕЛА: Само да вам се похвалим, и да Вас похвалим господине Немања. Мој промет је скочио... Имам доста нових муштерија... Кад их питам откуд они сад одједном... Неки у шали, неки озбиљно кажу: због естетике!
Мораћу и персонал да повећам.. Одмах сам ја наћушила господине Немања да то што Ви радите има неке везе са оним што ја радим. Естетика и куплерај су тако сродни!

Улази ћословно Јанош.

ЈАНОШ: Дobar дан, добри људи.

Г-ЂА РАХЕЛА: Где сте Ви гос'н Јанош? Нема Вас већ 10 дана. И ја и оне Ваше миљенице смо се забринуле.

ЈАНОШ: Надокнадићу ја, не брините. Али, имао сам ових дана неколико тешких хапшења.
У овом граду све спава... Све је мртво... живи су само естетика и криминал.

Г-ЂА РАХЕЛА: Одох ја... Довиђења гос'н Немања. Господин Јанош – чекамо вас.
(Излази)

ЈАНОШ: *(Озбиљно, консїраїивно)*
Ако имате било каквих проблема... Ви ми само јавите и ја – одмах хапсим! За гос'н естету ја ћу све да урадим.
Ви знате колико ја дугујем Вашем оцу за свој положај.

Излази – судари се на враїима са три сїарије, добродржеће го-сїође.

I ГОСПОЂА: *(На коју је налейео)*
Пазите мало, гос'н полицајац!

- ЈАНОШ: *(Налетји на II жосиођу)*
Пардон! Сто пута пардон! Изволите.. Вас не хапсим!
(Излази)
- II ГОСПОЂА: Шта је овом, шта булазни? Какво хапшење?
- НЕМАЊА: Оппростите му, мало је уморан, иначе је то фини човек. Труди се да држи наше грађане на окупу.. брине...
- III ГОСПОЂА: У затвору? Баш му хвала на таквој бризи!
Пауза.
- I ГОСПОЂА: Е па... Ми дошле!
- НЕМАЊА: Видим.. видим да сте дошле. Изволите седите.
Три жосиође седају.
Пауза.
- II ГОСПОЂА: Ако ми нисмо добродошле, Ви нам само кажите... Продужићемо ми у цркву.
- НЕМАЊА: Како да нисте! Код мене су сви добродошли.
Пауза.
- III ГОСПОЂА: Па шта *радије* гос'н Естетого?
- НЕМАЊА: *(Збуни се)*
Ја? Овај... ништа... Свашта и ништа.
- I ГОСПОЂА: Да, да... Чуле смо ми све! Више ништа, него свашта...
- НЕМАЊА: Е па сад... Није баш ни тако.
- III ГОСПОЂА: Овај.. Знамо ми да код Вас углавном долазе млади... Па ако смо, по Вашем, ми изшетале из естетике, Ви само кажите и ми одосмо.
- НЕМАЊА: Како то мислите, изшетале из естетике?
- I ГОСПОЂА: Па има тога... Људи у неком добу изшетају из друштва... из закона... јер тамо више не спадају. Зато што су матори.
- НЕМАЊА: Нисам то знао! Код мене су сви добродошли...
- III ГОСПОЂА Е, баш Вам хвала!
(Пауза)
Па шта *радије* гос'н Немања?

НЕМАЊА: Опет Ви. Рекао сам Вам.. А колико знам ову Варош – сви знају шта радим: покушавам да под-стакнем људе да живе лепше... Да открију лепоту у себи и око себе... Дакле, не радим ништа.

I ГОСПОЂА: *(Уздахне)*
Благо Вама. А ја рмбачим од јутра до вечери: кућа, пијаца, прање, кување...

II ГОСПОЂА: *(Горко)*
Коме кажеш?

III ГОСПОЂА: А јел' знате Ви... да Вас многи у Вароши сма-трају... помало шашавим?

НЕМАЊА: Знам. И не љутим се.

I ГОСПОЂА: А јесте л' шашави ил' нисте?

НЕМАЊА: Нисам.. Премда се и мени понекад чини да јесам.

II ГОСПОЂА: Па што ондак то не манете и не отворите овде неки дућан?

НЕМАЊА: *(Осмехне се)*
Не, никад. Тим пре што је све кренуло... више него добро! Ја сам мислио да, осим што ће ме сматрати шашавим, нико неће доћи до мене.
А није тако... Људи долазе... разговарају... неки озбиљно... а неки се подсмевају. Али – ствар је кренула.

Пауза.

III ГОСПОЂА: *(Бојажљиво)*
А шта ћете с нама?

НЕМАЊА: Данас смо се тек упознали. Размислићете... Нешто предложити; шта је то у Вашем животу што би колико сутра могло бити лепше... за вас и ваше ближње.

I ГОСПОЂА: То нам је најтеже... Да смо знале да мислимо, не би данас биле овде.

НЕМАЊА: *(Првој ђосиоћи)*
Ево, Ви! Кад сте, рецимо свом мужу учинили неку пријатност... Нешто лепо, а да му није ни рођен-дан, ни крсна слава...

- I ГОСПОЋА: *(Побесни)*
Том скоту? Никад! Знате ли Ви, да он већ три-десет година неће да се изује кад улази у кућу, него улази у ципелама.
- НЕМАЊА: *(II ѓосѓођи)*
Или Ви... Како живите у својој кући? Знам је, туда пролазим.. Јесте ли се сви набили у једну собу, кујну и летњу кујну? А предња соба... па гостинска соба... Кад сте то користили задњи пут?
- II ГОСПОЋА: *(Размисли)*
Пре три године кад ми је умро девер.
(Размисли)
Сви тако живимо... само с пролећа изнесемо да се све просунча.
- НЕМАЊА: А зар то не би могло другачије?
- II ГОСПОЋА: Како не би могло! Имам кућу на лакат.. Само што о томе нисам мислила – да живимо у целој кући!?
- НЕМАЊА: *(III ѓосѓођи)*
А ви, рецимо.. кад сте посетили своје рођаке... пријатеље... познанике... Ни због чега – онако, да видите како су... Шта раде... имају ли проблема... Да их позовете код вас на кафу, чај, пиће?
- III ГОСПОЋА: То се код нас ради само кад се прочује да ће неком брзо крај.
- НЕМАЊА: А мора л' тако бити... Или може и овако како ја кажем?
Но добро... Упознали смо се... Ја вас очекујем ових дана да опет попричамо... Да видимо одакле ћемо почети!?
- Све ѓри ѓосѓође су усѓале, сѓремне да ѓођу.*
- I ГОСПОЋА: *(Вади новчаник)*
Шта смо дужне?
- НЕМАЊА: Којешта! Ако нешто у нама покренемо... то нема цену! Ако не покренемо ништа, тек то нема цену.
- I ГОСПОЋА: *(Са симѓаѓијама)*
Ипак сте ви шашави.
- II ГОСПОЋА: А јел' истина да је Ваш Баба отиш'о у Пешту да доведе младу?

НЕМАЊА: Не, Баба је отишао својим послом, а по моју љубав, моју Габријелу отићи ћу ја. Ваљда је такав ред.

III ГОСПОБА: Не знам ја.. свашта се прича... А Ваш је Баба својеглав човек...

I ГОСПОБА: Е, па, довиђења! И немојте се изненадити ако ми банемо већ за који дан!

Госпође излазе, Немања за тренућак остјане сам. Сјоља се најпре зачује глас, а онда у сцену уђе докјор Исидор, који гласно прича сам са собом.

ДР ИСИДОР: ...И сад ја не знам шта да му радим! Питам га шта ти је? А он каже: “Боли ме”-шта те боли, питам ја... А он каже: “Живот!”
Како живот може да боли, опет ћу као ја, ал’ сад строго!
“Може докторе, може... Онај естета ме натер’о да мислим.. Био је четвртак... осврнуо сам се око себе и схватио како сам улудо спичко свој живот.”
... Баш тако је рекао; спичко! Могоао је он да смисли и неки паметнији израз... Рецимо страћио... Али не, он запео спичко, па спичко!
Морао сам да Вас браним. Кажем му; па ко ти је крив што се четрдесет година ниси осврнуо око себе...
А он каже: “Естета је крив.” И почне да трућа о лепоти реке коју није до тада ни приметио... О жени... О неком путовању на које никад није отишао... И онда каже... “Шта да радим докторе?!”
Е ту се ја откачим и кажем му ко човеку: Да се носиш ти у три лепе... Баш сам се разбеснео! Да није шмугнуо шутно бих га ногом у дупе! Премда ми то не би приличило... Ипак сам ја доктор.
Јебо га тај његов живот спичкани.
Сад се сетиио да прогледа! И то у четвртак!
Него, јесам ја рекао “Добар дан” кад сам ушао?

НЕМАЊА: Нисте, али није важно...

ДР ИСИДОР: Добар дан! И довиђења!

Изађе нагло и брзо. Одмах за њим улази Пој Коларов.

- ПОП КОЛАРОВ: Шта то би с доктором? Излете одавде ко... Него, јесам ли ја рекао “Добар дан” кад сам ушао?
- НЕМАЊА: Нисте, али није важно..
- ПОП КОЛАРОВ: Добар дан.
- НЕМАЊА: *(Расејано)*
Добар дан. И довиђења! Пардон: Добар дан Вам оче!
- ПОП КОЛАРОВ: Невоља, господине Немања! Ено га доле, у пивници... чека. Бануо одједаред! И каже ми – Ево ме, стигао сам!
- НЕМАЊА: *(Покушава да схваћи)*
О коме Ви то оче?
- ПОП КОЛАРОВ: Како о коме? Стигао учитељ музике! Онај што сте га Ви позвали..
- НЕМАЊА: *(Обрадован)*
Па то је дивно! Први учитељ музике у нашој Вароши!
- ПОП КОЛАРОВ: Шта дивно? Шта с њим да радим.. Шта сте га који очин и позивали? Ми смо то мислили од јесени.
- НЕМАЊА: Ја га јесам позвао, али управитељни одбор га је званично примио, одговор му послао... Не би човек био блесав да бане тек тако...
- ПОП КОЛАРОВ: Све је то тачно... Ја сам и председатељ тог школског одбора.
Ал’ шта с њим да радим? Треба га сместити... Квартир му до вечерас наћи, хоће и да једе... Па сад нек’ све то иде у мајчину, ал’ ’оће да види клавир!!!
Клавир, разумете?! А ми немамо клавир. До душе има један код Грка Микиса у његовој продавници музичких инструмената, стоји тамо већ годинама... Нико то чудо није никад ни погледао... Зар та музика мора да се учи уз КЛАВИР?
- НЕМАЊА: Полако! Мирно, оче! Снаћи ћете се Ви, знам ја Вас. Сместите га... нахраните...
Идите да Вас човек не чека... одведите га и до Градоначелника и до управитеља школе. Ово је велики дан за Варош. Први учитељ музике!
- ПОП КОЛАРОВ: А КЛАВИР?

НЕМАЊА: Свратите и до Микиса. Можда ће школа или општина то од њега купити. Клавир морамо имати.

ПОП КОЛАРОВ: Добро, добро... Идем сад... смислићу нешто... А вас посебно молим... недељом у време службе божје... затворите Вашу радњу.. пола верника ми не дође у цркву... Кажу, били су код Вас... знам ја да они лажу, ал' ето, молим Вас.
(Пој њолази)

НЕМАЊА: Не брините оче-биће како Ви желите! Довиђења!

Пој излази – улазе Немањини дружари, I, II и III момак.

НЕМАЊА: (Лежерно)
Шта има ново у Вароши?

I МОМАК: (Ојрезно)
Па има... Није да нема.

II МОМАК: И те како ново...

III МОМАК: Просто не знамо како то да ти кажемо...

Пауза.

НЕМАЊА: Шта Вам је? Шта сте се смрзли!?

I МОМАК: (Још ојрезније)
Вратио ти се Баба с путовања.

НЕМАЊА: (Искрено обрадован)
Но, хвала је Богу! Јел' све у реду? Јел' здрав?

II МОМАК: Здрав је Баба... Ал' није сам!

НЕМАЊА: Знам да није... С њим су кум Геџа и Јозеф. Јесу ли они добро?

III МОМАК: Добро су... Добро су, сви четворо.

НЕМАЊА: (Броји на њрстије)
Ваљда троје!?

I МОМАК: Четворо!

НЕМАЊА: (Почиње да схваћа)
Да није...

Пауза.

- II МОМАК: Јесте! Ту је и она. Доселила се. Ми је нисмо видели... Уморна је и одмах је легла да спава.
- НЕМАЊА: *(Проба да се сабере)*
Мајку му, шта ме снађе...
- III МОМАК: *(Проба да разведри ситуацију)*
Зар се не радујеш? Невесту ти баба довео, еј!
- НЕМАЊА: Радујем се, како се не бих радовао... Али о томе није било речи. Договор је био – кад он дође, да ја идем по моју младу, ко што је Божји ред и закон.
- II МОМАК: Пробо сам ја, онако издалека то да му кажем... Ал' он је побеснео и викнуо: "Да нећу њега да питам кад ће да се жени? Још сам ја газда у овој кући?"
И каз'о је да одма долазиш – он те чека.
- III МОМАК: *(Весело)*
Онда.. Јел' се може честитати?
- НЕМАЊА: *(Одкравио се)*
Наравно, наравно!
(Љубе се, честитијају, зрле)
(I Момку)
Ти ћеш ми бити девер
(Дружом момку)
Ти кум!
(III момку)
А ти стари сват!
- I МОМАК: *(Продере се)*
Ја девер!
- НЕМАЊА: Полако, полако. Још је рано... Идемо сад... Идете и ви самном. А ко ће, ако неће девер, кум и стари сват?! Па да видимо шта ћемо и како ћемо.
Е, пријатељи моји; лепо је, ал' није лако имати за оца Бабу Курцана!

Сва четиворица се насмеју и весело излазе.

Можда чак и зајевају неки бећарац.

Тамбураши заузимају своја места и јевају за то време врши се промена. За следећу слику

Вратио се Баба с путовања
Срео се са белим светом
Полудио за опером
Музиком и оперетом.

Упозн'о је и младу будућу
Даров'о је дукатом и свилом
Довео је – да ступи у кућу
и назвао својом снахом милом!

Вратио се Баба својој кући
Да исприча шта је ново
У том белом свету
Дошо Баба певајући
Оперу и оперету!

VI СЛИКА

За време пјесме, рикванд се дижао.

Сад је њо само велика црна руџа (црне завесе).

На просценијуму велики сџо, за сџолом градоначелник и два чиновника. Један са великом књижурином у коју све записује, дружи са великим дрвеним чекићем какав се ујоћиребљава на лицитацијама и аукцијама.

Близу сџола сџоји Баба.

Ту је и кум Геца и Докџор и Јанош и Јозеф, жене, девојке, момци, њој – цела Варош!

Три ударца чекићем њо сџолу.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Трећи пут! Да ли се неко јавља?

(Пауза)

Нико? Хвала лепа!

Констатујем да је општински бивши житни магацин добио на тридесет година Жива Торачки, велепоседник овдашњи.

Он се обавезује да овај простор у року од годину дана уреди у сврху... У сврху.. да се ту направи здање у којем ће се моћи играти... позоришне драме.. оперета... А ако Бог да и опера.

Намена се не може мењати.

(Баби)

Сутра дођите у Општину да потпишемо уговор! Лицитација је завршена.

Нико не мрда. Градоначелник, изненађен гледа грађане.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Рекао сам: Лицитација је завршена!

Грађани нешиџо мрмљају – издваја се једна реч: “Чес – џи-џа – мо!

Ојџи нико не одлази, не мрда.

БАБА:

Хвала... хвала... Ја од јутрос примам честитке на све стране; највише због веридбе мог Немање и госпођице Габријеле... А онда ваљда и због овог... Људи као да су навијали да ја победим на лицитацији...

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Морам приметити, да никад, од кад сам ја градоначелник, ни на једној лицитацији није било оволико света...

Не знам зашто... али тако је.

I СТАРИЈА

ГОСПОЂА: Како не знате? Цела Варош бруји да ће ту бити.. то.. позориште... опера.. а да то нашој Вароши не треба.

II СТАРИЈА

ГОСПОЂА: И кажу... Они који знају, да је то нешто јако безобразно...

III СТАРИЈА

ГОСПОЂА: Да ту нема ничег доброг, већ само бећаршага и курваршага.

I СТАРИЈА

ГОСПОЂА: ... И да је то... нешто као куплерај!

Жамор негодовања.

Г-ЂА РАХЕЛА:

(Усџаје, намеће се)

Није, није! Лажу који тако кажу!

Мени можете веровати на реч; као млада радила сам и у позоришту и у куплерају; слично јесте – али није исто.

Ойејџ жаџор негодовања – сад јачи.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Мир! Мир! Шта ви уствари желите?

II СТАРИЈА

ГОСПОЂА: Да нам се каже... просто... народски шта ће ту бити?

III СТАРИЈА

ГОСПОЂА: Јел' то нешто богохулно и безобразно... Као куплерај...

I МЛАДА ДЕВОЈКА: *(Пркосно)*

Лепо вам је Г-ђа Рахела објаснила да то није исто.

II СТАРИЈА

ГОСПОЂА: *(Јејико)*

Е, ако Г-ЂА Рахела треба да нам објашњава... Алал нам Варош!

III СТАРИЈА

ГОСПОЂА: Зар не може неко од вас... били сте... путовали... видели...

I СТАРИЈА

ГОСПОЂА: *(Злобно)*
Чак и младу довели...

II СТАРИЈА

ГОСПОЂА: Ви гос'н Бабо...? Ви кум – Геџо..? Ти Јозеф?
Тајац.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(У нејрилицу Баби)*
Да ли желите Варошанима да кажете коју реч?

БАБА: А не.. не, никако! Ја сам прост човек. Био јесам, видео јесам... и задивио се лепотом том...
Ал' да нешто кажем – за то треба велике школе имати... Знати много тога што ја не знам.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Геџи)*
Можда Ви? Људи воле да Вас слушају.

ГЕЏА: Не... не... Не бих ја то знао... А да је лепо-лепо је... и скупо, брате... Скупо ко држава.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Јозефу)*
Можда ви?

ЈОЗЕФ: *(Устјане, окрене се гађанима као љави певач и зајева)*
Ја сам некад био
Чардаш кавалир
Шампањац испијо
Баш ко сада ви.

Жамор: неки се смеју... неки одобравају.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Прекине ља)*
Нисмо мислили да певате!

ЈОЗЕФ: *(Пркосно)*
То је из Лехарове *Грофице Марице!*

ПОП КОЛАРОВ: *(Устјаје и иде ближе стјолу)*
Ја овај... Не ја... цела Варош о томе прича недељама... чак и у цркви... И од мене су тражили да нађем неког ко ће им све то

растолковати... Варош се узнемирила... Не кажем да су баш сви противни, али ова Варош највише воле кад се не догађа ништа. А сад – позориште долази...
 Ја сам ономад... кад сам био код гос'н Микиса, Грка.. због клавира..

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Каквог клавира?

ПОП КОЛАРОВ: Па... клавира.. Дошао нам је нови, први учитељ музике... Па онда ово овде... како бисмо без клавира? Нисам стигао да вас известим. Знате да гос'н Микис, поред дућана држи и продавницу инструмената... Ја сам га замолио... Он је некад и свирао у опери у Трсту... па да каже коју реч... Онако како он уме – а речит је... да се људи смире.
 Чуди ме да га још нема. Он је обично тачан.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Не видим разлог за немир... Све је то на дугом штапу... Кад ће бити... ко зна. Важно је да се то сад лепо уреди и да буде на понос нама свима.

Улејш, задихан, ѓос'н Микис – шарманјан човек средњих ѓодина.

МИКИС: Опростите ако сам задоцнио... то је због клавира...

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Нисте одоцнили... Ми смо само хтели да нам у неколико речи...

МИКИС: *(Прекине ѓа неучјиво)*
 Зна, знам... Све ми је отац Прота рекао... Да кажем коју реч о опери.
 Некад сам у опери свирао... клавир.. Али нисам био добар... Брзо су ме најурили... Штета за оперу.
 Али за вас, у овој Вароши, који о томе не знате ништа... Биће вам то сасвим доста...

ПОП КОЛАРОВ: Немојте тако гос'н Микис! Има овде и људи који знају...

МИКИС: *(И њеѓа прекине)*
 Свака част гос'н Баби... Гос'н Пабирку... Јозефу... доктору Исидору... Они су бар видели али остали нису.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Добро.. добро... Изволите почните већ једном!

МИКИС: Опера, драги моји... То је позориште... збивање... дејствије у којем се пева.
Сви певају. И певају стално, не престају!
Ова Варош срећом још нема оперу.. Али.. ко зна... Некад у будућности... Ваљда имамо будућност – биће!
У опери се пева кад се воли, кад се свађа, кад се радује, кад се ратује и кад се мири...

БАБА: *(Ойрезно, убаци)*

Певају чак и кад умиру!

МИКИС: Тачно, и кад умиру. Онда највише воле да певају...

Опера има свој садржај, али он није важан: важно је певати!

Публика... то је као сада ви ту.., оперу слуша побожно и не мрда.

У опери нико не мрда... Можеш да се смејеш... да плачеш – али не мрдај!

Ни певачи не мрдају!

Они стоје мирно, нипошто не гледају један у другог – сви буље у једног који им маше, тај се зове диригент...

Он једини сме да мрда; има у руци и један штап којим певачима као да говори “Но, но”.

А све то прати гомила свирача, који сви до једног знају да читају ноте... А ноте су вам...

У њом моменћу неколико момака – сџајисџа, уноси, на две дуге греде, клавир.

Осџаве ѓа на сред сцене и одлазе.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Збуњен)*
Шта је ово?

МИКИС: Клавир!

ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Нервозно)*
Видим! Али ја то нисам овде тражио!

МИКИС: Како нисте? Мени је отац Прота рекао...

ПОП КОЛАРОВ: *(Прекине ѓа)*
Добро... добро... Договорићемо то код гос'н Градоначелника... касније!

МИКИС: Ви више не можете без клавира! На чему ће гос'н учитељ музике учити ђаке? А и овде... Ни драму, ни оперу ни оперету не можете спремити без клавира.. Поп ми је рекао да ће део платити Општина... а део Баба, да извинете Курцан.

БАБА: *(Смркнућ)*
А колико ће то да кошта?

МИКИС: *(Прилази клавиру)*
Неће много! Ето, Вама за љубав Бабо, нећу Вам продавати посебно беле а посебно црне дирке, него све ђутуре – па ће бити јефтиније!

ГЕЦА: *(Злурадо)*
Коштаће, куме, коштаће, видео сам ја цене у Пешти... Могао би за то туце крава купити!

МИКИС: Можда!? Само што уз клавир можете спремити оперету, а уз краву – врло тешко!

У шом шренућку у позаднини се појави фијакер.

Из њега излазе Немања, Габријела и учитељ музике.

Иду право на просценијум.

Тајац!

Габријела се издваја, благо се наклони, као права примадона и каже.

ГАБРИЈЕЛА: Ја живети овде међу вама.
Ја вас поштовати и волети
И ви мене волети. Хвала!

Жагор одобравања, чуђења... Учитељ музике и Габријела иду до клавира, Немања стијаје до Бабе.

Учитељ музике отивара ноше, свира, а Габријела пева чардаш из "Грофице Марице".

ГАБРИЈЕЛА: *(Пева –Намерно не уносимо речи Чардаша – ша се мелодија може, према нахођењу музичког сарадника и промениши)*

Айлауз! Габријела се, као права примадона поклони публици, јружи Немањи руку, да знак учитељу музике и све шроје улазе у фијакер и одлазе.

Тајац.

Зашим жагор дивљења.

Нико не зна шша после овог да се ради.

МИКИС: *(Први се сабере)*
Да наставим! Где сам оно стао.

- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Још њод ујиском, задивљен)*
Не морате настављати Микице. Овим је доста речено.
- ДР ИСИДОР: *(Одушевљен)*
Градите Бабо, градите Бабо, градите!
- БАБА: *(Врло задовољан)*
Лако је то казати...
- КУМ ГЕЦА: Ал' ће то коштати!
- ЈАНОШ
Ако треба нешто да помогнем... Имам у апсу неколико добрих мајстора, одмах шаљем овде на мобу!
А и без тог – ко год вам из Вароши треба – ви само кажите, ја о'ма хапсим и шаљем да ради!
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: *(Одобривољен)*
Помоћи ће и Општина! Нећемо ми нашег Бабу оставити самог.
Ето... Ја данас частим: купујем...
(Геци)
Шта да купим гос'н Пабирак? Туце крава или клавир?
- ГЕЦА: *(Насмеје се)*
После овог што сам чуо: КЛАВИР! Ето, ако треба и ја ћу помоћи... да се пренесе где треба...
- БАБА: Баш ти хвала куме!
- ГРАДОНАЧЕЛНИК: Шта би ми без вас гос'н Пабирак.
- БАБА: *(Разгледа ѡпросѡор, шеѡа)*
Радови ће почети колико сутра... Рушење.. изношење шута... одвоз материјала.
- ГЕЦА: Ал' ће то да кошта, куме!
- БАБА: Онда лагано... Зидане.. столарија... основно фарбане.. патос... Кад дођу ови инжењери, они ће знати којим редом.
- ГЕЦА: Ал' ће то тек да кошта!
- БАБА: А онда, ако Бог да... Фини радови: позлата... сликане.. седишта... завесе... Већ у Пешти сам нашао праве, стручне људе.

- ГЕЦА: Куме, не смем ни да ти кажем кол'ко ће све то да кошта!!!
- БАБА: Хоће куме, коштаће. Потрошићу много новаца – ал' не жалим; мој син и ја тако смо решили... Тако ће и бити.
Него куме, кад ће све то тако много коштати
КАД ЈА ПЛАЋАМ, израчунај – колико би то коштало ДА ТИ ПЛАЋАШ?
- ГЕЦА: Кол'ко једна штрафка. Обесио бих се!

Музика – Промена – за последњу слику.

ПОСЛЕДЊА VII СЛИКА

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ ЂАВОЉЕГ ЗДАЊА
– КУЋЕ ПУНЕ ДУХОВА

Тамбураши улазе у позадину и свирају. Рикванд ће се вратишии на своје местио. Клабир сйоји на свом местиу.

Три сйарије жене, шри девојке, шри момка унеће на сцену и према свом осећању и укусу – распоредиши по сцени, мношиво разних, леиш сйвари.

Кад би шо имало икаквоџ смисла, шо би била некаква сценоџра-фија-али није!

Они једносйавно распоређују сйвари које су џрађани донели да би улеишали и украсили шозорницу. Свако је донео оно најлеише шшо је у кући имао.

То су разни леиш комади сйилскоџ намешијаја, свећњаци, ољледала, лампе, шаравани

шеииси, јасиуци, шрекривачи

вазе са цвећем.. све леиш сйвари – а шшо су блешшавије – шшм боље.

Све ће шо наћи своје местио; или ће сйајаши на шшосу, или ви-сйиш...

Сасвим најред, на шросценијуму је “цела Варош” – шой, кум Геца, фрау Рахела, докшор Исидор... – шеијају, мувају се, ћаскају...

Све је шо необавезно – очшшо још нема никаквих навика ни шправила о шонашању у шозоришшју. Зачују се црквена звона.

КУМ ГЕЦА: А шта ће то сад бити?

ПОП КОЛАРОВ: Ништа нарочито... Мала, кратка свечаност... Јутрос рано зграда је освештана... А ово сад... па ето, да се Варошанима каже; ето, с Божјом помоћи – готово је!

ДР ИСИДОР: Кога сад чекамо?

ПОП КОЛАРОВ: Бабу и градоначелника – без њих се не може.

ДР ИСИДОР: Шта кажеш гос'н Гецо на ово наше здање? Бил' се постидело пред пештанским театрима?

КУМ ГЕЦА: Не би! То гарантујем! Било би... па да не претерам – једно од лепших!

- ДР ИСИДОР: И ја тако мислим!
- МИКИС: Могло би у сред Трста да стане... Чак и у Венецији!
- ФРАУ РАХЕЛА: У Паризу! Усред Париза! Ја кад вам кажем – то вам је из прве руке!
- ДР ИСИДОР: А ти.. кум Геџо... зашто никад нећеш да причаш... Како се све то у тој Пешти теби допало..?
- ГЕЏА: *(Гојово шужно)*
Не да Баба! Каже, нисам те водио у Пешту да се сад важнираш по Вароши, него као пријатеља, да ми правиш друштво.
- Г-ЋА РАХЕЛА: *(Јозефу)*
А шта се Вама гос'н Јозеф највише допало?
- ЈОЗЕФ: Мени? Бирцузи где смо јели... Хотели... Никад се тако више нећу гостити! И наравно, госпођица Габријела, наша варошка невеста.
- КУМ ГЕЏА: Остали смо ми тамо, скоро два месеца.
У позоришта, разна, ишли смо свако вече... Баба је више волео оперу... а ја оперету.
Јербо... у тој опери – све је некако узвишено... озбиљно... краљеви, принчеви.. принцезе... војници...
А у оперети има мало и зајебанције.. Веселија је, а то мени више одговара.
То је неки свет који никад није постојао... нити је ту ишта истина... А опет је све тако лепо! И ту нема суза: све се увек заврши срећно и лепо.
- Улазе журно Баба и градоначелник од грађана се, на разне начине чује: "Чесћишамо", "Срећно Бабо", "Многo среће срећни оче".*
- БАБА: Хвала! Хвала! Ја још од синоћ примам честитке, а не знам која је зашта?!
- Јел' због веридбе мог сина... Јел' што је ово готово.
- МИКИС:: И за једно и за друго.
- ЈАНОШ: Кад ово заврши, попићемо по два пића!

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Но, онда да почињемо! Господо, заузмите места, седите. Изволите оче Прото... почните.
(И сам седа крај Бабе у први ред, остали; како ко, неки седе и на просценијуму)

ПОП КОЛАРОВ: Кад сам недавно рек'о да ће ова Варош имати хор... нико ми није веровао.
Али, ето... Ја сам га основао.
(Викне)
Децо! Улазите!

Из дубине и са стране улазе "Хор"; њо је мала група певача, скоро деца.

ПОП КОЛАРОВ: Добро... није прави хор... али биће, сад кад имамо учитеља музике, помоћи ће и он...

МИКИС: А имате и клавир.

ПОП КОЛАРОВ: Да.. Имамо и клавир.
(Промрмља)
Још кад би неко знао у то чудо и да свира...

Сјаје пред "Хор" који ће, уз дискрејну прајњу шамбураша, ошћевајши свечану, уводну песму.

ХОР: Нек' овом честитом здању
Мир и спокојство подари Бог!
Нек' овом честитом здању
Мир и спокојство подари Бог!

Нек' ово здање буде
Пуно духова и духа
Духова дивних, духа лепоте
Духова мира
Љубави
Слоге, чистоте!

Духова свега што људи воле
Лепота увек човеку треба
Нек' их дух лепог носи до неба
Лепота увек човеку треба

Нек' их дух свети
Вознесе до неба
И нека тако буде до век'
Да човек човеку
Буде човек!

ПОП КОЛАРОВ: То смо ми сами... онако...
(У нејрилици)
 А сад... у продужетку... спремили смо једну песму о нашем Косову...
 Требало је то да иде уз тројицу глумаца, правих, чак из Новог Сада... али они нису дошли... А чврсто су обећали...
 А били су ту.. Имали смо пробу...
 То је оно место кад се Милош Обилић, Иван Косанчић и Милан Топлица заклињу да ће Косово увек бити српско... То је из нашег најславнијег комада “Бој на Косову”...
 А без тога, наша песма нема никаквог смисла.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Шта можемо. Сигурно је глумце нешто спречило.

ПОП КОЛАРОВ: *(Снуждено)*
 Баш се не да нашем Косову.. Но, биће других прилика...
 Можда за Светог Саву... Још много пута ћемо ми певати о Косову и заклињати се да ће оно вазда бити српско.

Пој Коларов сјаје у средину свој “Хора”.

На сцену се, лагано, доскојансјивено, њење Градоначелник.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: Ја, драги Варошани, бићу врло кратак. Тим пре што имамо једног госта чије ће присуство о овоме рећи више од свих наших речи.
 Дакле-Готово је! Позориште долази!
 Веровали или не, и за оне који су сумњали и за оне који су веровали, и оне који још увек не верују – погледајте!
(Пале се њозоришни рефлексјори, “шарају њо гледалишју, њо ложама, освейљавају слике на сјроју.. њорјал... њамбураши свирају. Чак се и завеса, као у некој ијри – сјустји за ѡренујтак до њола ња се ојей ѡдијгне)
 Бог нас је погледао и чудо се десило!
 Будите срећни и понесите се тиме што у нашој Вароши имамо овакву лепоту, и што ћемо је имати увек док је света и века.
 Ја лично, не могу да искажем колико сам

срећан што сам био градоначелник у време кад се све то догодило.

Нека је слава овом граду!

Нека је хвала нашем шашавом Немањи и његовом оцу!

А изнад свега, нека је хвала милостивом Богу што је помогао да се једно такво чудо, заносно, узвишено и племенито.

Градоначелник се благо наклони али не излази са сцене, нешто осћаје на сцени-насујрој клавир.

Из позадине, без икакве најаве, у прелетној, блиставој, правој оперској хаљини улази Габријела и учитељ клавир.

Одмах иду за клавир; она ће, уз његову праћу оћевајћи две арије.

1. арија Силве из “Кнегиње чардаша” Имреа Калмана.

После отпевање арије она ће се, ложишно, поклонићи као права оперетска дива.

2. Уводна арија Хани из “Веселе удовице” Франца Лехара.

Поново поклон на крају арије.

Наравно, обе арије могу бићи и промењене у договору са музичким уредником – композитором.

То за сада није важно.

Кад и градоначелник ни Габријела ни клавириса не иду са сцене, осћају крај клавир.

Улази Немања, под руку води, придржава једно веома старог човека, са дугим шћајом и малим кофером у рукама. То је Јоаким Вујић са познатје слике.

НЕМАЊА: *(Видно узбуђен)*

Господо Варошани! Пријатељи моји... Све ово шта се овде данас дешава јесте чудо.. али ово... Ово није чудо него дар Божји којем се ни у најлућим сновима нисмо могли надати!

(Покаже на старца)

Ово је... Ово је Јоаким Вујић, отац српског театра! *(Сви усћају – жагор дивљења – Ка Јоакиму иду градоначелник и Баба – љубе га у руку, као шћо се љуби владика, а заћим га смешћају у једну фотјељу на просценијуму)*

Ми господина Вујића јесмо позвали и известили да ћемо на данашњи дан имати ово мало славље... Али, због његових позних година и слабог здрав-

ља, нисмо се смели ни надати да ће то он данас бити са нама.

Највећи дар Божји – отац српског театра, ту је. Да ли је то могуће?

Ја вас молим, драги Варошани, да нашег госта поздравите оним јединим што право позориштника чини срећним – аплаузом.

Сви айлаудирају. Јоаким, уз помоћ Бабе и градоначелника усџане, наклони, се и оџеј седне.

После айлауза – на сред сцене сџаје Баба.

БАБА: *(Збуњен... несџреџан... цујка)*
Мислио сам да ће моја данас бити последња, али присуство овакве величине,
(Покаже Јоакима)
налаже да последња буде његова и Божја. Ао Бог те... ал' је тешко овде стајати... није то за сваког.

КУМ ГЕЏА: Па седи, ко ти брани.

БАБА: Не може... Ово се мора стојећки... Ово је свечано, као оно у цркви или на сабору каквом. Да... свечано и једини пут. Није за мене да овде стојим. А ви сви у мене гледите, к'о да сам и не дао Бог за нешто крив..

КУМ ГЕЏА: Па сад... дал' си крив ил' заслужан, показаће време и људи.

БАБА: Да, време ће показати... Хтео сам данас да Вам кажем коју реч о томе зашто сам све ово радио, зидао и сазидао, толике новце у то спичк'о... Пардон.. А сад сам се сплео к'о пиле у кучине и не знам одакле да почнем.

ДР ИСИДОР: Почните из почетка.

БАБА: Лако је то рећи... Ал' 'ајде да пробамо; све је ово почело у глави мог Немање. У лудој глави мог сина...

Ми знамо за причу која кружи у Вароши да је то Немања хтео због његове Габријеле... Ми се не љутимо због те приче... али од *ничеџ* до *оџере* пут је далек. Моја снаха то добро зна. Неће то бити су-тра... али ће једном бити.

Не кријем да нисам знао ни шта је опера... ни позориште, не знам ни сад!

Отишао сам у Пешту да то видим.

И видео сам.

Шта сам видео? Оно што човек прост, попут мене, може да види, ако гледа чиста срца.

Видео сам да је то нешто лепо! Јако, јако, лепо! Видео зграде... завесе.... лустере... ложе... партере...

Видео људе који ту долазе; то ми је било најважније.

Људи у позоришта долазе обучени лепо... Најлепше.

И они су некако лепши...

Они миришу – говоре тихо.

Смешкају се једни другима, поздрављају.

Оперу, оперету.. драму... слушају и прате с пажњом, у некој побожној тишини... Аплаудирају актерима...

Кад се комад заврши, они се разилазе... говоре о њему...

Уживају у томе што је у позоришту победило добро... да, добро у позоришту увек победи...

Ето то сам видео све... засукао рукаве и ево ме, ту сам.

Пожелио сам да све то, тако просто како сам ја видео – буде и у нашој Вароши.

Питао сам се... Зашто у позориште иду краљеви и цареви... али и обичан свет? Зашто позориште имају сви народи света... Сви већи градови...

Какво је то чудо? лепо чудо!?

Кад ће бити – код нас... Бог зна! А није ни важно.

Јер ово

(Покаже на здање)

никуд неће побећи... Доћи ће ту и глумци и певачи и играчи и свирачи... Да, доћи ће позориште...

И ми ћемо једном, овде говорити тихо.

И мирисати.

И бићемо и ми и лепши и бољи!

(Пауза)

То је све. Ако сте од мене очекивали да вам о позоришту кажем нешто мудро – преварили сте се... ја то не умем.

(Пауза)

Да, све је то лепо! Само лепо и добро. А то је доста!

Баба иде на своје месџо.

Градоначелник и Немања изводе Јоакима на ѓросценијум.

ЈОАКИМ: Ту сам! Срећан и поносан што сам међу вама.
Дошао сам да вам се захвалим што сте ово створили! Хвала!

Ајлаудира ѓледалишију, свима. Сви су збуњени, не знају како да се ѓонашају.

ЈОАКИМ: Дошао сам да по ко зна који пут... семе театра бацим... заједно с вама.
Ја нисам скроман; знам ја колико вам мој долазак значи.
Али и мени значи што сам још једном смогао снаге да дођем овде – јер овде ће бити позориште! А то је најважније. Кад ће га бити... свеједно је. Биће га!
А у свом дугом и отегнутом животу.. нечем сам се научио.
Старци, попут мене, ма колико били уважени.. или мудри.. кад почну да држе дуге и отегнуте говоре, ѓудима су досадни!
А данас и није прилика за мудровање, него за радовање!
А ко ће вам онда доћи у госте, ако неће ваш стари Јоаким... Да, да... творац много тога у српском позоришту. Тако се догодило. Нисам ни крив, ни заслужан.
Молим вас, приђите ми мало ближе!

Сви ѓрилазе мало ближе – чиишава сцена, од ѓочейка, ѓреба ѓомало да личи на ресијал: без много мизансцена, свечана, мало крујџа.

ЈОАКИМ: Да сам млађи.. ову бих вам песму отпевао.. Сад вам је могу само декламовати...

Како Јоаким “декламује”, ѓо лађано ѓрерасџа у ѓевање.

Тамбураши свирају, сви ѓевају химну ѓозоришију.

Кад семе бациш, нешто ће ниђи
О, сам крени – негде ћеш стиђи!

Кад реч у небо бациш
К’о семе што земљу иште
ниђи ће чудо и онда схватиш

догодило се позориште!

Једну страст и две ми дајте даске
од мене остаће пепео и згариште
перике, костим, мачеви, маске
све се то зове позориште.

Много ће овде проћи краљева разних
кловнова, будала и арлекина
хероја, просјака џепова празних
много живота, смрти, судбина.

А кад се чудо ипак деси
док се на јаву враћамо у тишини
у сан се опет врати узнеси
у небо опет полети, вини!

Једну страст и две ми дајте даске
од мене остаће пепео и згариште
перике, костим, мачеви, маске,
све се то зове – позориште.

Мрак – претпостављање – музика.

КРАЈ